

Redovisning av regeringsuppdrag

Regeringskansliet
Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

2020-09-24
1 (19)
Dnr 2020:1320

Redovisning av uppdrag om statsbidrag för gymnasial lärlingsutbildning läsåret 2019/20

Härmed redovisas omfattning och användning av statsbidrag för gymnasial lärlingsutbildning läsåret 2019/20 enligt förordning (2011:947) om statsbidrag för gymnasial lärling och lärlingsliknande utbildning inom introduktionsprogram.

På Skolverkets vägnar

Jonas Krantz
Avdelningschef

Katarina Bech
Handläggare

I den slutgiltiga hanteringen av ärendet har enhetschef Johanna Freed deltagit.

Sammanfattning

Antal elever inom den gymnasiala lärlingsutbildningen fortsätter att öka. Totalt söktes statsbidrag för 29 118 elever läsåret 2019/20. Höstterminen 2019 beviljades 191 miljoner kronor i statsbidrag. Vårterminen 2020 beviljades 305 miljoner kronor i statsbidrag. Skillnaderna mellan terminerna beror främst på att anslaget för bidraget var lägre år 2019. För år 2020, till skillnad från år 2019, finns inte heller någon reglering om att anslaget ska fördelas jämnt mellan hösttermin och vårtermin.

Den största delen av bidraget beviljas för ersättning till arbetsgivare. Cirka 40 procent av eleverna uppges ha en handledare som genomgått en handledarutbildning. Antalet elever med lärlingsanställning under läsåret minskade för första gången sedan bidragsdelen för lärlingsanställning infördes. Den del av bidraget som nyttjas av huvudmännen används främst för lärlingssamordnare.

Trots att de enskilda huvudmännen är färre till antalet än de kommunala står de fortsatt för cirka hälften av alla elever. Det vanligaste programmet för samtliga elever är fortsatt bygg- och anläggningsprogrammet där cirka en femtedel av eleverna läser. Fördelningen mellan årskurserna är relativt jämnt, men det är något färre elever inom årskurs 1. Cirka en tredjedel av lärlingseleverna är kvinnor.

Skolverket har inte behövt göra några särskilda insatser inom statsbidraget för gymnasial lärling med anledning av covid-19. Skolverket ser ett behov av att reglera hur anslaget för bidraget ska fördelas mellan vårtermin och hösttermin. Om det blir svårare för huvudmännen att erbjuda arbetsplatsförlagt lärande ser Skolverket att det kan finnas anledning att se över bidragets utformning.

Innehåll

Sammanfattning.....	2
Innehåll	3
1. Bakgrund	4
2. Beviljat statsbidrag	4
2.1 Elevantal.....	6
2.2 Bidragsdelarna	7
2.3 En mindre andel av statsbidraget återbetalas.....	10
3. Enskilda och kommunala huvudmän	11
4. Program, årskurs och könsfördelning.....	13
5. Covid-19	16
6. Medskick från Skolverket	17
6.1 Reglera hur anslaget ska fördelas mellan vårtermin och hösttermin.....	17
6.2 Bidragets framtid.....	17
Bilaga 1.....	19

1. Bakgrund

Statsbidraget för gymnasial lärlingsutbildning och lärlingsliknande utbildning inom introduktionsprogram regleras i förordning (2011:947). Enligt 7 § i förordningen ska Skolverket varje år till Regeringskansliet redovisa omfattningen av utbetalat statsbidrag och hur bidraget har använts. Redovisningen av regeringsuppdraget ska lämnas in senast den 1 oktober varje år. Denna åiterrapportering omfattar läsåret 2019/20.

Skolverket fördelar statsbidraget till huvudmän för elever som deltar i en gymnasial lärlingsutbildning. Bidraget betalas ut en gång per termin efter ansökan av huvudmännen. Redovisningen av bidraget sker per kalenderår.

Enligt 3 § förordningen lämnas statsbidrag med högst 52 500 kronor per elev och läsår enligt följande:

- Högst 32 500 kronor för ersättning till arbetsgivare.
- Högst 10 000 kronor för ersättning till arbetsgivare om elevens handledare är utbildad enligt SKOLFS (2014:49) om krav för utbildade handledare.
- Högst 5 000 kronor för ersättning till arbetsgivare om eleven har en gymnasial lärlingsanställning enligt lagen (2014:421) om gymnasial lärlingsanställning.
- Högst 5 000 kronor för huvudmannens utvecklingskostnader.

Huvudmannen kan välja att även betala den del som är avsatt för huvudmannens utvecklingskostnader som ersättning till arbetsgivare.

2. Beviljat statsbidrag

Skolverket betalade ut drygt 496 miljoner kronor i statsbidrag för gymnasial lärlingsutbildning läsåret 2019/20. Under höstterminen 2019 beviljades nära 191 miljoner kronor och under vårterminen 2020 beviljades drygt 305 miljoner kronor.¹

För kalenderåret 2019 var anslaget för bidraget först 482 miljoner kronor. I ändringsbeslutet av Skolverkets regleringsbrev den 25 april 2019 minskade anslaget till 382 miljoner kronor. Den uppdaterade skrivningen i regleringsbrevet specificerade även att hälften av bidraget, 191 miljoner, skulle fördelas under vårterminen 2019 och andra halvan fördelas under höstterminen 2019.

¹ Se beslutsbilagor över beviljat bidraget på webbsidorna <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statsbidrag/statsbidrag-for-gymnasial-larlingsutbildning-2019> och <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statsbidrag/statsbidrag-for-gymnasial-larlingsutbildning-2020>

Redovisning av regeringsuppdrag

2020-09-24
5 (19)
Dnr 2020:1320

För höstterminen 2019 ansökte 147² huvudmän om statsbidrag motsvarande 297 819 725 kronor och Skolverket beviljade 190 997 455 kronor. När bidraget söks över anslag, vilket var fallet under höstterminen 2019, ska Skolverket reducera bidragsbeloppen i enlighet med 3 § i förordningen. Bidragsbeloppen för höstterminen 2019 reducerades till drygt 64 procent av den ursprungliga nivån. Respektive huvudman kunde därmed beviljas högst 16 825 kronor per elev och termin enligt följande:

- Högst 10 411 kronor för ersättning till arbetsgivare
- Högst 3 206 kronor för ersättning till arbetsgivare om elevens handledare är utbildad enligt SKOLFS (2014:49) om krav för utbildade handledare
- Högst 1 604 kronor till arbetsgivare om eleven har en gymnasial lärlingsanställning enligt lagen (2014:421) om gymnasial lärlingsanställning.
- Högst 1 604 kronor för huvudmannens utvecklingskostnader

För kalenderåret 2020 har Skolverket 482 miljoner kronor att fördela och det finns ingen skrivning i regleringsbrevet om hur dessa medel ska fördelas mellan terminerna. För vårterminen ansökte 151 huvudmän om statsbidrag motsvarande 305 371 850 kronor. Samtliga sökande beviljades hela sitt sökta belopp för vårterminen 2020. Respektive huvudman kunde därmed beviljas högst 26 250 kronor per elev och termin enligt följande:

- Högst 16 250 kronor för ersättning till arbetsgivare.
- Högst 5 000 kronor för ersättning till arbetsgivare om elevens handledare är utbildad enligt SKOLFS (2014:49) om krav för utbildade handledare.
- Högst 2 500 kronor för ersättning till arbetsgivare om eleven har en gymnasial lärlingsanställning enligt lagen (2014:421) om gymnasial lärlingsanställning.
- Högst 2 500 kronor för huvudmannens utvecklingskostnader.

Med undantag för vårterminen 2018 har det sökta beloppet ökat kontinuerligt. I *Tabell 1* nedan visas sökt belopp och beviljat belopp sedan höstterminen 2017.

	HT 17	VT 18	HT 18	VT 19	HT 19	VT 20
Sökt belopp (mnkr)	260	219	266	277	298	305
Beviljat belopp (mnkr)	260	213	266	191	191	305

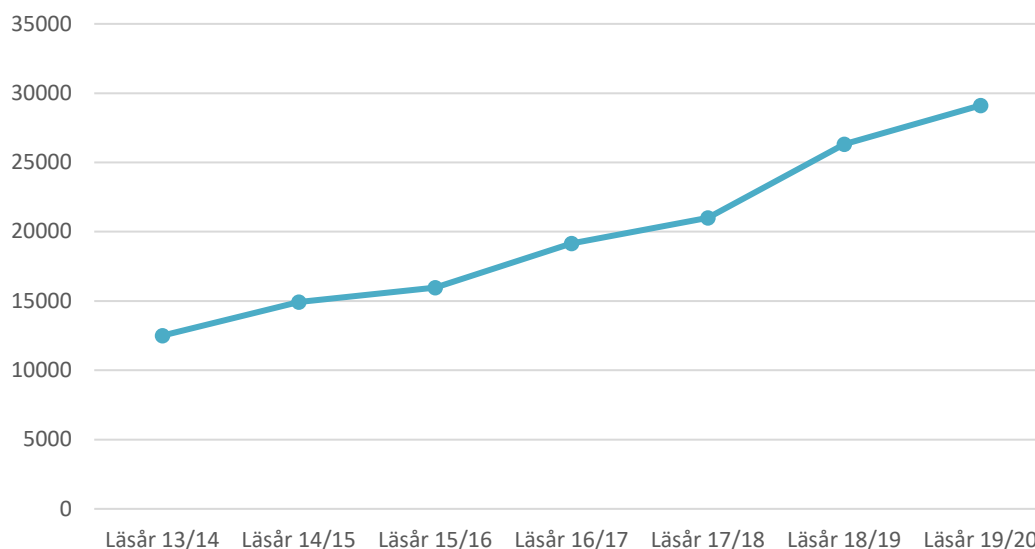
Tabell 1. Sökt och beviljat belopp, avrundat till hela miljoner kronor, från höstterminen 2017 till vårterminen 2020.

² En av huvudmännen, Västerdalarnas utbildningsförbund, har senare lämnat över huvudmannskapet till de två kommuner som ingår i organisationen. Vid ansökan var det alltså 146 huvudmän ursprungligen.

Inför vårterminen 2018 ändrades bidragsbeloppen i förordningen och ersättningen minskade från föregående år. Det beviljade beloppet är lägre än det sökta beloppet vårterminen 2018. Detta eftersom Skolverket granskade utbildningskontrakt i ansökan och beslutade att statsbidrag inte kunde beviljas för samtliga elever baserat på bristfälliga utbildningskontrakt.³ Vårterminen 2019 var första gången som bidraget söktes över anslag, och alltså första gången som Skolverket fördelade bidraget i enlighet med 3 § i förordningen.

2.1 Elevantal

Totalt ansökte 155⁴ unika huvudmän om statsbidraget under läsåret 2019/20. Huvudmännen ansökte om statsbidrag för totalt 29 118 elever. Bidrag söktes för 14 426 elever för höstterminen 2019 och 14 692 elever vårterminen 2020. I *Figur 1* nedan visas hur elevantalet har ökat kontinuerligt.

Figur 1. Totalt elevantal per läsår, från läsåret 2013/14 till läsåret 2019/20.

Den största ökningen av elevantalet skedde mellan läsåret 2017/18 och 2018/19. Från höstterminen 2018 kunde huvudmännen ansöka om statsbidrag för elever som läser en lärlingsliknande utbildning inom introduktionsprogram. Detta skulle kunna förklara ökningen mellan läsåren.

³ Detta var en särskild kontroll Skolverket gjorde utöver den ordinarie handläggningen. Eventuellt kommer liknande kontroller genomföras i kommande ansökningar.

⁴ En av huvudmännen, Västerdalarnas utbildningsförbund, ansökte vårterminen 2019 men har senare lämnat över huvudmannskapet till de två kommuner som ingår i organisationen. Inklusive Västerdalarnas utbildningsförbund uppgår det totala antalet till 156 huvudmän.

Redovisning av regeringsuppdrag

2020-09-24
7 (19)
Dnr 2020:1320

Elevantalet varierar stort mellan huvudmännen. Läsåret 2019/20 har huvudmännen sökt bidrag för mellan en elev och 6060 elever. Medianen för elevantalet läsåret 2019/20 var 66 elever.

Av 29 118 elever var 137 lärlingar i gymnasiesärskolan läsåret 2019/20. Detta motsvarar cirka en halv procent av det totala elevantalet, vilket motsvarar andelen från föregående läsår. Av 155 huvudmän är det 21 huvudmän, cirka 14 procent, som sökt bidrag för elever inom gymnasiesärskolan. Även denna andel har inte förändrats från föregående läsår.

2.2 Bidragsdelarna

Statsbidraget lämnas för fyra olika bidragsdelar; ersättning till arbetsgivare, ersättning för handledarutbildad handledare, ersättning för lärlingsanställning samt utvecklingskostnader. Huvudmännen kan välja vilka bidragsdelar de söker för respektive elev samt om de vill söka maxbelopp eller ett lägre belopp i bidragsdelarna. I *Tabell 2* nedan visas hur beviljat statsbidrag för läsåret 2019/20 fördelas mellan de olika bidragsdelarna.

	Höstterminen 2019 (andel av total)	Vårterminen 2020 (andel av total)	Lsåret 2019/20 (andel av total)
Ersättning till arbetsgivare	149 847 663 (79)	238 721 250 (78)	388 568 913 (78)
Handledarutbildning	17 729 180 (9)	30 130 000 (10)	47 859 180 (10)
Lärlingsanställning	612 728 (0)	767 500 (0)	1 380 228 (0)
Utvecklingskostnader	22 807 884 (12)	35 753 100 (12)	58 560 984 (12)
Totalt	190 997 455 (100)	305 371 850 (100)	496 369 305 (100)

Tabell 2. Beviljat belopp i kronor läsåret 2019/20 uppdelat på de olika bidragsdelarna. Andel är avrundat till hela procent.

I förordningen är det reglerat vilket belopp huvudmännen högst kan beviljas för respektive bidragsdel. Om samtliga huvudmän skulle beviljas maxbeloppet för samtliga elever skulle drygt 60 procent av utbetalt bidrag gå till ersättning till arbetsgivare, knappt 20 procent till handledarutbildad handledare och cirka 10 procent gå till lärlingsanställning och utvecklingskostnader. Det är alltså mindre vanligt att huvudmännen ansöker om bidrag för lärlingsanställning och handledarutbildad handledare och mer vanligt att huvudmännen ansöker om ersättning till arbetsgivare och utvecklingskostnader.

Statsbidrag för ersättning till arbetsgivare beviljades med högst 10 411 kronor per elev under höstterminen 2019, och med högst 16 250 kronor per elev under vårterminen 2020. Bidragsdelen ska betalas ut till arbetsgivare som ersättning för att

Redovisning av regeringsuppdrag

2020-09-24
8 (19)
Dnr 2020:1320

de tar emot lärlingselever. Den största delen av det totala beviljade statsbidraget betalar huvudmännen ut som ersättning till arbetsgivare. En elev kan genomföra lärlingsdelen av utbildningen hos flera arbetsgivare och huvudmannen kan då dela upp bidraget mellan dessa arbetsgivare.

Statsbidrag för handledarutbildning beviljades med högst 3 206 kronor per elev under höstterminen 2019, och med högst 5 000 kronor per elev under vårterminen 2020. Bidragsdelen ska betalas ut till arbetsgivare för de handledare som genomgått en av Skolverket godkänd handledarutbildning. För läsåret 2019/20 uppger huvudmännen att 11 549 av 29 118 handledare har genomgått en handledarutbildning. Cirka 40 procent av de elever som huvudmännen sökt statsbidrag för uppges därmed ha en handledarutbildad handledare. Om en person som genomgått en handledarutbildning är handledare för flera elever betalas bidraget ut per elev, och bidrag kan alltså lämnas flera gånger för en och samma handledare.

Från och med vårterminen 2018 kan huvudmännen ansöka om bidrag för elever med en gymnasial lärlingsanställning. Statsbidrag för gymnasial lärlingsanställning beviljades med högst 1 604 kronor per elev under höstterminen 2019, och med högst 2 500 kronor per elev under vårterminen 2020. I *Tabell 3* nedan visas antal elever med lärlingsanställning, uppdelat på program, som huvudmännen sökt statsbidrag för.

Redovisning av regeringsuppdrag

2020-09-24
9 (19)
Dnr 2020:1320

Program ⁵	Antal elever VT 18	Antal elever HT 18	Antal elever VT 19	Antal elever HT 19	Antal elever VT 20
BA	1	8	7	4	3
BF	13	39	41	53	19
EE	0	0	16	27	34
FT	22	4	9	7	8
FX	0	0	0	0	0
HA	6	2	5	17	14
HT	1	0	1	0	2
HV	2	1	2	2	1
IN	81	100	118	160	162
NB	0	1	1	0	0
RL	1	1	2	0	0
SX	0	0	0	0	0
VF	1	28	25	37	6
VO	24	47	61	65	51
YX	0	0	0	0	0
Totalt	152	231	288	372	300
Andel av totalt elevantal⁶	1,4	1,8	2,2	2,6	2,1

Tabell 3. Antal elever med lärlingsanställning från VT 18 när bidragsdelen infördes. Elever inom gymnasiesärskolan och elever med sekretessmarkerade uppgifter ingår ej.

Antalet elever med lärlingsanställning har ökat kontinuerligt fram till vårterminen 2020. Vårterminen 2020 syns en minskning av antalet lärlingsanställda elever trots att det totala elevantalet har ökat jämfört med höstterminen 2019. Minskningen syns i barn- och fritidsprogrammet, VVS- och fastighetsprogrammet samt vård- och omsorgsprogrammet. Minskningen skulle eventuellt kunna förklaras av att arbetsgivare inom dessa sektorer inte tagit emot lika många lärlingar med hänsyn till covid-19. Detta skulle i sådana fall leda till att även antalet lärlingsanställningar minskat.

Statsbidrag för utvecklingskostnader beviljades med högst 1 604 kronor per elev under höstterminen 2019, och med högst 2 500 kronor per elev under vårterminen 2020. Bidragsdelen ska användas till huvudmannens kostnader för utveckling av den gymnasiala lärlingsutbildningen. Utvecklingskostnaderna ska vara sådana som ligger utanför huvudmannens ordinarie kostnader för yrkesutbildning samt kostnader som ska täckas av elevens skolpeng. Huvudmännen kan även välja att

⁵ Se bilaga 1 för programbeteckningar.

⁶ Exklusive elever i gymnasiesärskolan samt elever med sekretessmarkerade uppgifter.

betala ut bidragsdelen för utvecklingskostnader till arbetsgivare. Kostnader för lärlingssamordnare utgör den största andelen.

2.3 En mindre andel av statsbidraget återbetalas

Huvudmännen redovisar varje vår hur statsbidraget har använts det föregående kalenderåret. De har redovisat statsbidraget per kalenderår sedan 2018. Den senaste redovisningen skedde under våren 2020 och gällde bidrag som beviljats för kalenderåret 2019. I de fall huvudmännen inte har använt hela bidraget eller inte har använt bidraget i enlighet med förordningen kan Skolverket återkräva medel.

I *Tabell 4* nedan visas sökt, beviljat, redovisat belopp samt vilket belopp huvudmännen återbetalat efter redovisningen.

	Hösttermin 2017	Kalenderår 2018	Kalenderår 2019
Sökt belopp mnkr	260	485	603
Beviljat belopp mnkr	260	479	382
Redovisat belopp mnkr	253	468	374
Återbetalat mnkr	7 (3%)	11 (2%)	8 (2%)

Tabell 4. Sökt, beviljat, redovisat och återbetalat belopp avrundat till hela miljoner kronor.

Huvudmännen har återbetalat två till tre procent av det beviljade statsbidraget i samtliga redovisningar sedan höstterminen 2017. Det är ingen särskild del av bidraget som återbetalas utan huvudmännen återlämnar mellan en och tre procent inom ersättning till arbetsgivare, handledarutbildning, lärlingsanställning respektive utvecklingskostnader. De återkrav som Skolverket beslutat om grundar sig enbart på att huvudmännen själva uppgett att de inte nyttjat hela det tilldelade beloppet. Ingen huvudman har i redovisningen behövt återbetala medel för att de inte följt villkoren för bidraget.

3. Enskilda och kommunala huvudmän

De enskilda huvudmännen är betydligt färre till antal och har de senaste fyra terminerna utgjort cirka en femtedel av samtliga huvudmän. Även om antalet enskilda huvudmän är färre till antalet så tar de emot cirka 50 procent av utbetalt statsbidrag, se *Tabell 5* nedan.

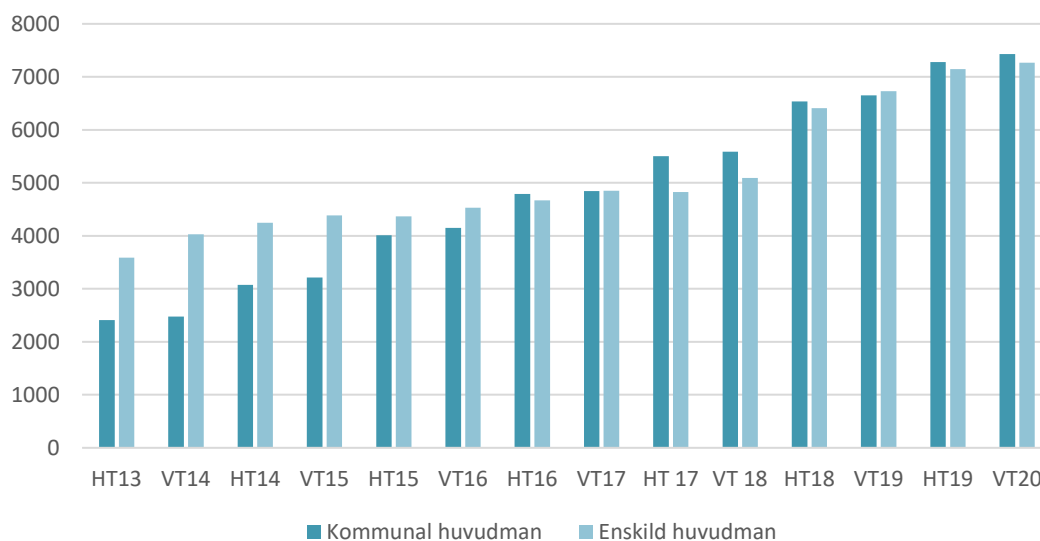
	Kommunal huvudman (andel av total)	Enskild huvudman (andel av total)	Totalt (andel av total)
Antal huvudmän HT 18	119 (79)	31 (21)	150 (100)
Antal huvudmän VT 19	119* (82)	26 (18)	145* (100)
Antal huvudmän HT 19	121* (82)	26 (18)	147* (100)
Antal huvudmän VT 20	126 (83)	25 (17)	151 (100)
Utbetalt statsbidrag mnkr HT 18	137 (52)	129 (48)	266 (100)
Utbetalt statsbidrag mnkr VT 19	97 (51)	94 (49)	191 (100)
Utbetalt statsbidrag mnkr HT 19	98 (51)	93 (49)	191 (100)
Utbetalt statsbidrag mnkr VT 20	157 (51)	148 (49)	305 (100)

*Tabell 5. Antal huvudmän och utbetalt statsbidrag uppdelat på huvudmannatyp. *Västerdalarnas utbildningsförbund har överlämnat huvudmannaskapet för år 2019 till två kommuner. Vid ansökningstillfället var det en kommunal huvudman mindre.*

Under läsåret 2019/20 betalade Skolverket ut cirka 496 miljoner kronor varav 241 miljoner kronor betalades ut till enskilda huvudmän och 255 miljoner kronor betalades ut till kommunala huvudmän. Att cirka hälften av det beviljade statsbidraget betalas ut till enskilda huvudmän förklaras av att elevantalet är relativt jämnt fördelat mellan kommunala och enskilda huvudmän. I *Figur 2* nedan visas utvecklingen av elevantalet hos enskilda respektive kommunala huvudmän.

Redovisning av regeringsuppdrag

2020-09-24
12 (19)
Dnr 2020:1320

Figur 2. Elevantal uppdelat på huvudmannatyp sedan höstterminen 2013.

Av de enskilda huvudmännen utmärker sig Praktiska Sverige AB och Thorengruppen AB både i antalet elever och beviljat belopp. Läsåret 2019/20 beviljades Thorengruppen AB statsbidrag för 5 301 elever och Praktiska Sverige AB för 6 060 elever. Det motsvarar cirka 79 procent av elevunderlaget hos de enskilda huvudmännen och 39 procent av det totala elevunderlaget hos alla huvudmän.

4. Program, årskurs och könsfördelning

Det finns inget program som tydligt dominerar lärlingsutbildningen utan eleverna är relativt utspridda mellan samtliga program. Fördelningen mellan programmen har varit ungefär densamma de senaste två läsåren, se *Tabell 6* nedan.

Program ⁷	Läsår 2018/19 (andel av total)	Läsår 2019/20 (andel av total)
BA	5 570 (21)	5 893 (20)
BF	1 759 (7)	2 054 (7)
EE	1 758 (7)	2 001 (7)
FT	2 467 (9)	2 795 (10)
FX	92 (0)	100 (0)
HA	2 956 (11)	3 202 (11)
HT	737 (3)	880 (3)
HV	1 870 (7)	1 870 (6)
IM	2 675 (10)	3 617 (12)
IN	955 (4)	1 033 (4)
NB	610 (2)	637 (2)
RL	921 (4)	925 (3)
SX	14 (0)	0 (0)
VF	1 545 (6)	1 656 (6)
VO	2 240 (9)	2 249 (8)
YX	17 (0)	36 (0)
Totalsumma	26 186 (100)	28 948 (100)

Tabell 6. Antal elever uppdelade på program de senaste två läsåren. Elever inom gymnasiesärskolan och elever med sekretessmarkerade uppgifter ingår ej.

Det vanligaste programmet är bygg- och anläggningsprogrammet som läses av cirka en femtedel av de lärlingar som huvudmännen söker statsbidrag för. I de övriga programmen läser mellan noll procent och en dryg tiondel av eleverna.

En gymnasial lärlingsutbildning kan påbörjas det första, andra eller tredje läsåret. Historiskt sett har antalet elever varit som störst inom årskurs 3 och som lägst i årskurs 1. Redan läsåret 2017/18 började dock skillnaderna minska. Under läsåret 2019/20 var fördelningen mellan årskurserna relativt jämn, se *Tabell 7* nedan.

⁷ Se bilaga 1 för programbeteckningar.

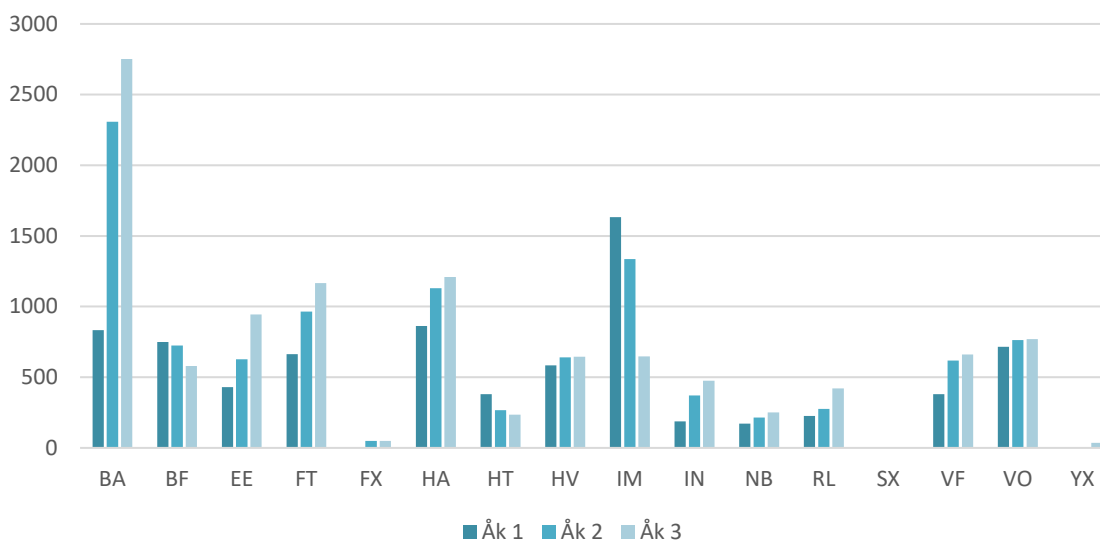
Redovisning av regeringsuppdrag

2020-09-24
14 (19)
Dnr 2020:1320

	Årskurs 1 (andel av total)	Årskurs 2 (andel av total)	Årskurs 3 (andel av total)	Totalt (andel av total)
HT 19	3 752 (26)	5 134 (36)	5 474 (38)	14 360 (100)
VT 20	4 065 (28)	5 155 (35)	5 368 (37)	14 588 (100)
Läsår 2019/20	7 817 (27)	10 289 (36)	10 842 (37)	28 948 (100)

Tabell 7. Antal och andel elever uppdelade på årskurs. Elever inom gymnasiesärskolan och elever med sekretessmarkerade uppgifter ingår ej.

Årskurs 2 respektive årskurs 3 är fortfarande något vanligare. Den generella trenden är att lärlingarna blir fler till antalet i de senare årskurserna i majoriteten av programmen. I *Figur 3* nedan visas elevantal uppdelat på årskurs och program för läsåret 2019/20.

Figur 3. Antal elever uppdelat på program⁸ och årskurs för läsåret 2019/20. Elever inom gymnasiesärskolan och elever med sekretessmarkerade uppgifter ingår ej.

Programmen med motsatt trend, där antalet elever minskar högre upp i årskurserna är barn- och fritidsprogrammet, hotell- och turismprogrammet samt introduktionsprogrammet.

Det är fortsatt fler män än kvinnor som deltar i lärlingsutbildningen. Cirka två tredjedelar av eleverna på lärlingsprogram läsåret 2019/20 är män. Det är ungefär samma könsfördelning mellan de olika programmen som under föregående läsår. I

⁸ Se bilaga 1 för programbeteckningar.

Redovisning av regeringsuppdrag

2020-09-24
15 (19)
Dnr 2020:1320

Tabell 8 nedan visas antal och andel män respektive kvinnor uppdelade på program och läsår.

Program ⁹	Kvinnor läsår 2018/19	Män läsår 2018/19	Kvinnor läsår 2019/20	Män läsår 2019/20
BA	559 (10)	5 011 (90)	519 (9)	5 374 (91)
BF	1 235 (70)	524 (30)	1 518 (74)	536 (26)
EE	83 (5)	1 675 (95)	91 (5)	1 910 (95)
FT	277 (11)	2 190 (89)	303 (11)	2 492 (89)
FX	9 (10)	83 (90)	4 (4)	96 (96)
HA	1 688 (57)	1 266 (43)	1 827 (57)	1 375 (43)
HT	575 (78)	162 (22)	701 (80)	179 (20)
HV	1 669 (89)	201 (11)	1 679 (90)	191 (10)
IM	848 (32)	1 827 (68)	1 212 (34)	2 405 (66)
IN	55 (6)	899 (94)	51 (5)	982 (95)
NB	522 (86)	88 (14)	545 (86)	92 (14)
RL	467 (51)	454 (49)	442(48)	483 (52)
SX	2 (14)	12 (86)	0 (0)	0 (0)
VF	50 (3)	1 495 (97)	50 (3)	1 606 (97)
VO	1 720 (77)	518 (23)	1 735 (77)	514 (23)
YX	14 (82)	3 (18)	32 (89)	4 (11)
Totalsumma	9 773 (37)	16 408 (63)	10 709 (37)	18 239 (63)

Tabell 8. Antal och andel män respektive kvinnor uppdelade på program och läsår. Elever inom gymnasiesärskolan och elever med sekretessmarkerade uppgifter ingår ej.

Könsfördelningen mellan programmen är relativt lika mellan de olika läsåren. De större programmen med övervägande andel män utgörs av bygg- och anläggningsprogrammet, el- och energiprogrammet, fordon- och transportprogrammet, industritekniska programmet samt VVS- och fastighetsprogrammet. Programmen med övervägande andel kvinnor utgörs av barn- och fritidsprogrammet, hotell- och turismprogrammet, hantverksprogrammet, naturbruksprogrammet samt vård- och omsorgsprogrammet. De program som är kvinnodominerade är generellt mindre sett till elevantal.

⁹ Se bilaga 1 för programbeteckningar.

5. Covid-19

Ansökan för vårterminen 2020 skedde 1 mars till 1 april 2020. Ansökan gjordes då för elever som läser lärlingsutbildningen under vårterminen 2020, vilka ska ha utbildningskontrakt¹⁰ som upprättats senast 15 februari 2020. Huvudmännen ansökte om bidraget som vanligt och hade inga extra frågor jämfört med tidigare ansökningsomgångar.

I statsbidragets föreskrifter (SKOLFS 2014:49) framgår att huvudmännen måste ansöka om bidraget innan 1 april på vårterminen. Generellt brukar en till tre huvudmän ansöka för sent och då inte kunna beviljas statsbidrag. Våren 2020 beslutade Skolverket om en generell riktlinje som innebar att sena ansökningar skulle tas emot om de inkommit för sent på grund av covid-19. Detta medförde att Skolverket, i detta bidrag, beviljade statsbidrag för en huvudman som inkom med ansökan efter sista datum. Utöver denna hantering har Skolverket också tagit fram kommunikation kring covid-19 som publicerats på en särskilt avsatt webbsida som uppdateras löpande.

I bidragen som är kopplade till yrkesutbildning och lärlingsutbildning inom vuxenutbildningen har det varit väldigt hög press på Skolverket att leverera svar på frågor kopplade kring covid-19 och arbetsplatsförlagt lärande. Frågorna och oron hos huvudmännen har kretsats kring om de ska bli återbetalningsskyldiga om de inte lyckas erbjuda arbetsplatsförlagt lärande. I perioder har det inkommit 20-30 mail om dagen till den funktionsbrevlåda som är kopplad till vuxenbidragen. Samma tryck har inte förekommit vad gäller statsbidraget för gymnasial lärlingsutbildning. För den gymnasiala utbildningen framgår av skollagen hur huvudmännen ska agera om arbetsplatsförlagt lärande inte kan genomföras. Samma reglering finns inte för vuxenutbildningen, vilket skulle kunna vara en förklaring till att det varit olika tryck från huvudmännen beroende på skolform. Utifrån de frågor som inkommit under våren 2020 kan konstateras att oron kring att bidraget inte ska kunna nyttjas verkar vara betydligt mindre när det kommer till den gymnasiala lärlingsutbildningen jämfört med yrkesutbildning och lärlingsutbildning inom vuxenutbildningen. Detta skulle också kunna påverkas av att bidraget för den gymnasiala lärlingsutbildningen är betydligt mindre i storlek och omfattar avsevärt färre elever.

Skolverket kan inte dra några slutsatser kring hur covid-19 har påverkat huvudmännens benägenhet att ansöka om statsbidrag för gymnasial lärling eller deras möjlighet att nyttja bidraget. I redovisningen för 2020 som sker våren 2021 kommer Skolverket kunna utläsa om nyttjandegraden skiljer sig från föregående år.

¹⁰ Ett skriftligt avtal (utbildningskontrakt) ska upprättas för varje elev och arbetsplats och undertecknas av eleven, skolhuvudmannen och arbetsplatsen. Innehållet regleras av skollagen (2010:800).

6. Medskick från Skolverket

Det aktuella statsbidraget söks och nyttjas i hög utsträckning. Elevantalet och det sökta beloppet ökar för varje termin. Skolverket upplever att huvudmännen generellt förstår villkoren för bidraget.

Skolverkets statsbidragsenhet har vid några tillfällen fått signaler om att det arbetsplatsförlagda lärandet är bristfälligt. Även handledare och arbetsgivare har kontaktat Skolverket och meddelat att huvudmännen inte betalar ut statsbidraget till dem. I de fall statsbidragsenheten har misstänkt att utbildningen är bristfällig har Skolinspektionen kontaktats. Skolverket arbetar med att förstärka kontrollen av att huvudmännen följer villkoren i samtliga statsbidragsförordningar. Bland annat har ett särskilt team upprättats som enbart ska arbeta med att genomföra sådana kontroller.

6.1 Reglera hur anslaget ska fördelas mellan vårtermin och hösttermin

Under 2019 minskade anslaget för bidraget, från 482 till 382 miljoner kronor. I samband med beslutet om minskningen framförde Skolverket att det fanns behov av en ny skrivning i regleringsbrevet för att garantera att det fanns medel kvar till höstterminen 2019. År 2020 har Skolverket 482 miljoner kronor att fördela. För vårterminen 2020 ansökte huvudmännen om 305 miljoner kronor. Eftersom det inte finns någon skrivning om hur anslaget ska fördelas mellan terminerna för året 2020 har Skolverket betalat ut 305 miljoner kronor för vårterminen 2020. För höstterminen 2020 finns därmed 177 miljoner kronor kvar, vilket leder till att huvudmännen kommer beviljas en markant lägre summa per elev hösten 2020 jämfört med våren 2020. Detta medför en oförutsägbarhet för huvudmännen och det blir i praktiken dyrare för dem att bedriva lärlingsutbildning under höstterminer jämfört med vårterminer. Skolverket ser därför ett behov av att permanenta en skrivning i regleringsbrevet eller förordningen som säkerställer en jämn fördelning mellan terminerna.

6.2 Bidragets framtid

Majoriteten av bidraget, cirka 78 procent läsåret 2019/20, betalas ut till arbetsgivare. Under våren 2020 har Skolverket fått några, om än inte starka, signaler om att arbetsgivare inte kan ta emot gymnasiala lärlings elever på grund av covid-19. Om det blir svårare att erbjuda elever arbetsplatsförlagt lärande kan bidragets utformning behöva ses över för att se om anslaget och bidragsnivåerna ska höjas, bidragsnivåerna ska förändras eller om bidraget ska upphöra.

Genom att höja anslaget och bidragsnivåerna så ökar incitamenten för att ta emot elever på en arbetsplats. De ytterligare medlen som arbetsgivaren tar del av kan

Redovisning av regeringsuppdrag

2020-09-24
18 (19)
Dnr 2020:1320

användas för att anpassa arbetsplatsen och lärandet med hänsyn till exempelvis smittspridningsrisk.

Det kan finnas anledning att förändra bidragsnivåerna om färre elever har arbetsplatsförlagt lärande. I nuläget betalar huvudmännen ut majoriteten av bidraget till arbetsgivare. Om arbetsgivare inte kan ta emot elever i samma utsträckning finns risk att en stor del av bidraget inte nyttjas. Det kan även vara fördelaktigt att huvudmännen själva kan nyttja en större andel av bidraget för att kunna utveckla utbildning av hög kvalitet som ska ersätta det arbetsplatsförlagda lärandet.

Det som ofta lyfts som en fördel med en lärlingsutbildning är just att eleven får kontakt med arbetslivet och får ett lärande direkt på en arbetsplats. Statsbidraget infördes med syfte att uppmuntra huvudmännen att bedriva lärlingsutbildning och uppmuntra arbetsgivare att ta emot elever. Om vi ser en utveckling där det blir svårare för eleverna att komma i kontakt med arbetslivet under utbildningen kan det ifrågasättas om bidraget fortsatt kan uppfylla sitt syfte eller om bidraget bör upphöra.

Bilaga 1

Programbeteckningar för yrkesprogram i gymnasieskolan.

Programbeteckning	Program
BA	Bygg- och anläggningsprogrammet
BF	Barn- och fritidsprogrammet
EE	El- och energiprogrammet
FT	Fordons- och transportprogrammet
FX	Flygteknikutbildningen
HA	Handels- och administrationsprogrammet
HT	Hotell- och turismprogrammet
HV	Hantverksprogrammet
IN	Industri tekniska programmet
NB	Naturbruksprogrammet
RL	Restaurang- och livsmedelsprogrammet
SX	Sjöfartsutbildning
VF	VVS- och fastighetsprogrammet
VO	Vård- och omsorgsprogrammet
YX	Yrkesdansutbildning